

Κεφάλαιο 1

ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΗΣ ΤΑΚΤΙΚΗΣ

ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΗΣ ΦΑΣΗΣ

Ως επιθετική φάση ορίζεται η τακτική κατάσταση κατά την οποία μία ομάδα είναι κάτοχος της μπάλας και έχει την πρόθεση να πλησιάσει την αντίπαλη εστία.

Για να έχει επιτυχία η επιθετική φάση πρέπει να είναι:

- 1. ΜΗ ΠΡΟΒΛΕΨΙΜΗ :** Είναι η ικανότητα της ομάδας να χρησιμοποιεί με διάφορες παραλλαγές όλη τη γκάμα των επιθετικών ενεργειών (όπως θα εξηγηθεί παρακάτω), με σκοπό να υποβάλλει τον αντίπαλο σε μια συνεχή πίεση.
- 2. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ:** Εκτός του ότι η επιθετική φάση θα πρέπει να είναι διαφορετικοί και μη προβλέψιμη, πρέπει κυρίως να είναι και αποτελεσματική. Η πραγματική αποτελεσματικότητά της φαίνεται από το ποσοστό (αριθμό) των τερμάτων, που πετυχαίνει η ομάδα. Φυσικά, κάθε παίκτης της ομάδας συνεισφέρει σ' αυτόν το μέσο όρο σκοραρίσματος, αλλά όμως η συνολική εικόνα θα εξαρτάται πάντα από εκείνους τους παίκτες, των οποίων η βασική δουλειά είναι να επιτίθενται και να προσπαθούν για το γκολ. Με άλλα λόγια, για να μεγιστοποιηθεί η αποτελεσματικότητα της επιθετικής φάσης, θα πρέπει η επιθετική τακτική που εφαρμόζεται, να βασίζεται στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των βασικών επιθετικών παικτών της ομάδας. Μόνον τότε θα μπορέσουμε να δημιουργήσουμε τους καλύτερους συνδυασμούς, που θα φέρνουν τους παίκτες σε ευνοϊκές θέσεις για να σκοράρουν.
- 3. ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΤΙΚΗ:** Όπως ήδη αναφέρθηκε, το επιθετικό παιχνίδι της ομάδας πρέπει να είναι απρόβλεπτο και αποτελεσματικό. Είναι όμως εξ ίσου σημαντικό για μια ομάδα να μπορεί να δημιουργήσει μια επιθετική φάση που να ανταποκρί-

νεται στις διάφορες μεταβλητές -είτε αυτές είναι τακτικής, είτε άλλης μορφής- που θα πρέπει να αντιμετωπίσει. Επομένως, το επιθετικό παιχνίδι της ομάδας θα πρέπει να προσαρμόζεται στις ιδιαιτερότητες του αγωνιστικού χώρου, στις καιρικές συνθήκες και πάνω απ' όλα στον τρόπο παιχνιδιού του αντιπάλου. Παρακάτω αποσαφηνίζονται αυτές τις έννοιες με κάποια παραδείγματα: Εάν για παράδειγμα ο αγωνιστικός χώρος δεν είναι ομαλός, τότε θα είναι πιο δύσκολη η διατήρηση της κατοχής της μπάλας, γεγονός που θα πρέπει να λάβει υπόψη ειδικά η άμυνα. Επίσης, δεν είναι εύκολη η ανάπτυξη οργανωμένων επιθέσεων (με πολλές μεταβιβάσεις) και η ομάδα θα πρέπει να στοχεύει σε γρήγορες επιθέσεις, που να βασίζονται σ' ένα μειωμένο αριθμό μεταβιβάσεων σε κάθετη παρά σε οριζόντια κατεύθυνση. Ο ίδιος γενικός κανόνας ισχύει και εάν ο αγωνιστικός χώρος είναι ιδιαίτερα μικρών διαστάσεων, ή εάν οι καιρικές συνθήκες έχουν επιβαρύνει τον αγωνιστικό χώρο ή τον έχουν καταστήσει ιδιαίτερα ολισθηρό. Αντίθετα, εάν η θερμοκρασία είναι υψηλή, συνθήως είναι καλύτερα η επίθεση να γίνεται με έναν οργανωμένο τρόπο που να επιτρέπει στην ομάδα να κινείται με ομοιογένεια προς τα εμπρός. Με αυτόν τον τρόπο περιορίζεται η αλόγιστη σπατάλη ενέργειας που μπορεί να επιφέρει ένας αγώνας, ο οποίος διακρίνεται από ταχύτητα και ένταση, στοιχεία που δεν μπορούν να διαρκέσουν πολύ χρόνο και τα οποία τελικά θα έχουν αρνητική επίδραση στο τελικό αποτέλεσμα. Είναι επίσης πολύ σημαντικό να προσαρμόζουμε το δικό μας παιχνίδι σ' αυτό των αντιπάλων μας, εκτιμώντας τον τρόπο της επίθεσής τους, έτσι ώστε να μπορέσουμε ευκολότερα να τους αποσπάσουμε («κλέψουμε») τη μπάλα και να δημιουργήσουμε μια απειλή (σημειώστε εδώ ότι, όπως θα δούμε αργότερα, η δημιουργία μιας επίθεσης θα ποικίλει ανάλογα με το χώρο του γηπέδου και τη γραμμή της ομάδας που θα κερδίσει την μπάλα). Πέρα από την πρόβλεψη του χώρου, όπου είναι δυνατόν να επανακτηθεί η μπάλα και να ξεκινήσει μια συντονισμένη απειλή, θα είναι χρήσιμο να έχουμε και μια εικόνα των αδύνατων και δυνατών στοιχείων του αντίπαλου αμυντικού συστήματος, τόσο ομαδικά όσο και για κάθε παίκτη ξεχωριστά. Τα συμπεράσματα που θα βγουν από μια τέτοια ανάλυση θα μας δώσουν τη δυνατότητα να προσαρμόσουμε τους δικούς μας επιθετικούς σχεδιασμούς στο αμυντικό σύστημα του αντιπάλου, έτσι ώστε να είμαστε σε θέση να τον «χτυπήσουμε» εκεί που παρουσιάζει τις μεγαλύτερες αδυναμίες. Μολονότι, όμως, μπορεί να είναι καλή ιδέα η προσαρμογή των δικών μας επιθετικών χαρακτηριστικών στους αντιπάλους μας, εμείς ποτέ δεν θα πρέπει να παραμελούμε τη δική μας φιλοσοφία και να ακολουθούμε κάτι τελείως άγνωστο μόνο και μόνο επειδή αυτό ταιριάζει σε κάποια αντίπαλη ομάδα.

Συνοψίζοντας, μπορούμε να πούμε ότι μια καλή επιθετική φάση πρέπει να είναι:

- 1. Μη προβλέψιμη** – πρέπει να θυμόμαστε- ότι αυτό είναι κάτι που μαθαίνεται και βελτιώνεται.
- 2. Αποτελεσματική** – και η αποτελεσματικότητά της θα εξαρτάται μερικώς από την ικανότητα του προπονητή να οργανώσει το επιθετικό παιχνίδι της ομάδας του που να αναδεικνύει τις περισσότερες από τις ιδιαίτερες δυνατότητες των παικτών του.
- 3. Προσαρμοστική**, στις δυνατότητες και στις αδυναμίες των αντιπάλων, βέβαια μέχρι σε κάποιο σημείο.

Η ΣΧΕΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΜΥΝΤΙΚΗΣ ΦΑΣΗΣ ΚΑΙ Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΣΤΟΥΣ ΤΡΟΠΟΥΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΥ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ

Η επιθετική φάση δεν είναι μια κατάσταση τακτικής που λαμβάνει χώρα από μόνη της, ανεξάρτητη από τη φάση στην οποία οι αντίπαλοι έχουν την κατοχή της μπάλας και η δική μας ομάδα αμύνεται. Οι δύο φάσεις έχουν στενή σχέση μεταξύ τους και η ποιότητα της επιθετικής φάσης θα εξαρτάται από τη ποιότητα της αμυντικής φάσης και αντίστροφα. Για να γίνουμε όμως όσο το δυνατόν περισσότερο σαφείς, αναφέρονται παρακάτω κάποια παραδείγματα: Εάν οι αντίπαλοί μας επιτίθενται και μας πιέζουν ασφυκτικά, τότε θα θέλαμε πολύ να ανακτήσουμε την κατοχή της μπάλας στην αμυντική ζώνη και χωρίς να ρισκάρουμε πραγματοποιούμε μια μακρινή μεταβίβαση προσπαθώντας να δημιουργήσουμε μια αντεπίθεση. Αντίθετα, εάν καταφέρουμε να μπλοκάρουμε τους αντιπάλους και κερδίσουμε τη μπάλα στο χώρο του κέντρου, τότε θα είναι ευκολότερο να αναπτύξουμε μια γρήγορη και περισσότερο οργανωμένη αντεπίθεση.

Η ικανότητα της ομάδας μας να αμύνεται με αποτελεσματικότητα, έχει άμεση επίδραση στον τρόπο που θα αναπτύξουμε την επιθετική μας φάση. Ακόμα και ο αριθμός των παικτών που μπορούν να μετάρουν στην επιθετική φάση θα εξαρτηθεί, όχι μόνο από την τεχνική ικανότητα αυτών ή από την ανταγωνιστικότητα της ομάδας και την ικανότητά της να διατηρεί την κατοχή της μπάλας, αλλά και από το χώρο του γηπέδου όπου ανακτήθηκε η μπάλα. Εάν η οργάνωση της ομάδας μας και η αμυντική της ικανότητα μας δίνει τη δυνατότητα να ξανακερδίζουμε τη μπάλα σε μια καλή

απόσταση από την εστία που υπερασπιζόμαστε, τότε θα μπορούμε να διευθύνουμε καλύτερα το παιχνίδι με αρκετή πρεμία και χωρίς περιπτώσεις ενέργειες. Είναι ολοφάνερο ότι όσο πλησιέστερα στην εστία μας κερδίσουμε την μπάλα, τόσο μεγαλύτερη θα είναι η πίεση που θα υποστούμε από τον αντίπαλο και τόσο λιγότερες ευκαιρίες θα έχουμε να παίξουμε με την απαραίτητη συγκέντρωση, γιατί, εάν χάσουμε τη μπάλα σε μια τέτοια περίπτωση, θα έχουμε εκτεθεί σε προφανή κίνδυνο.

Τέλος, είναι πολύ σημαντικό να θυμόμαστε ότι όσο περισσότερους παίκτες μπορούμε να εμπλέξουμε στην επιθετική φάση της ομάδας μας, τόσο περισσότερο εύρος θα έχει η επίθεσή μας, προσφέροντας περισσότερες επιθετικές λύσεις και επιβάλλοντας ακόμα μεγαλύτερη πίεση στην αντίπαλη άμυνα.

Η ΙΔΑΝΙΚΗ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΤΩΝ ΠΑΙΚΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΙΘΕΤΙΚΗ ΦΑΣΗ

Η τοποθέτηση των παικτών που συμμετέχουν στην επιθετική φάση πρέπει να είναι τέτοια που να επιτρέπει στην ομάδα να αναπτύσσει όλο το εύρος των επιθετικών ενεργειών (κατά μήκος και κατά πλάτος), έτσι ώστε να μη δίνει ακριβή σημεία αναφοράς στους αντιπάλους.

Επομένως, τα κύρια χαρακτηριστικά του επιθετικού παιχνιδιού πρέπει να είναι τα ακόλουθα:

- 1. Εκμετάλλευση του επιθετικού πλάτους:** Η ομάδα πρέπει να μπορεί να κινείται με τη μπάλα εκμεταλλευόμενη όλο το πλάτος του γηπέδου. Προφανώς, όσο μεγαλύτερο χώρο έχει να καλύψει η αμυνόμενη ομάδα, τόσο δυσκολότερο είναι να αμυνθεί αποτελεσματικά. Ασφυκτική πίεση της αντίπαλης άμυνας και επίθεση από τα άκρα είναι τα βασικά στοιχεία που πρέπει να χρησιμοποιούμε, όταν αντιμετωπίζουμε μια ομάδα που κλείνεται στο δικό της μισό γήπεδο.
- 2. Εκμετάλλευση του επιθετικού βάθους:** Η ικανότητα της ομάδας να επιτίθεται εναντίον της αντίπαλης άμυνας με τις κινήσεις των επιθετικών της παικτών σε βάθος είναι ένας από τους σημαντικότερους τρόπους πίεσης σε μια άμυνα, η οποία παρατάσσεται σε κάποια απόσταση από το χώρο της μεγάλης περιοχής της. Είναι φανερό ότι οι γωνίες διείδυσης (τα «κοψίματα») των επιθετικών παικτών θα ποικίλουν ανάλογα με το βάθος της αμυνόμενης ομάδας. Εάν υπάρχει αρκετός χώρος ανάμεσα στην αμυντική γραμμή και στην εστία, τότε είναι δυνατές οι κά-

θετες διεισδύσεις. Διαφορετικά, είναι περισσότερο αποτελεσματικά τα υπό γωνία ή ακόμα και τα διαγώνια τρεξίματα («κοψίματα»).

3. Μη προβλεψιμότητα του επιθετικού παιχνιδιού: Αυτή η κατάσταση δημιουργείται από την ικανότητα της ομάδας να διαφοροποιεί τον τύπο των επιθετικών συνδυασμών που χρησιμοποιεί.

Μπορούμε να πετύχουμε επιθετικές κινήσεις σε πλάτος και σε βάθος με τους ακόλουθους τρόπους:

- Τοποθετώντας τους παίκτες σε γραμμές.
- Εκμεταλλευόμενοι την κινητικότητα των ίδιων των παικτών.
- Καθορίζοντας τις ιδανικότερες αποστάσεις μεταξύ των παικτών.

Σε μια επιθετική φάση, είναι ιδιαίτερα σημαντικό οι παίκτες, που υποδέχονται τη μπάλα, να είναι τοποθετημένοι σε κάποιο σχηματισμό ρόμβου (ή διπλών τριγώνων).

Το παιχνίδι σε «**σχηματισμό ρόμβου**» (τον οποίο θα εξετάσουμε με λεπτομέρεια αργότερα) αποτελεί ένα σημαντικό μέσο προώθησης της ομάδας στην επίθεση, επειδή δίνει τη δυνατότητα στον κάτοχο της μπάλας που βρίσκεται απέναντι στην εστία, να τη μεταβιβάζει στο βάθος δεξιά ή αριστερά του σε διάφορες αποστάσεις. Από την άλλη πλευρά, ο παίκτης που υποδέχεται τη μπάλα με την πλάτη στην αντίπαλη εστία μπορεί να τη μεταβιβάσει («σπάσει») δεξιά ή αριστερά προωθώντας το παιχνίδι της ομάδας.

Απαραίτητη προϋπόθεση είναι οι παίκτες να είναι κινητικοί και όχι στατικοί. Η κινητικότητα του επιθετικού δυσκολεύει τη ζωή του αμυντικού που τον επιτηρεί. Δημιουργεί δυσκολίες στην τοποθέτησή του αμυντικού και τον αναγκάζει να χάνει τα σημεία αναφοράς που είχε, κάνοντας απρόβλεπτες τις επιθετικές κινήσεις και κατά συνέπεια περισσότερο αποτελεσματικές.

Ένα άλλο σημαντικό στοιχείο που θα επιφέρει θετικά αποτελέσματα στο επιθετικό παιχνίδι μιας ομάδας είναι και η διατήρηση των σωστών αποστάσεων μεταξύ των παικτών της. Για παράδειγμα, θα μπορούσαμε να αποφασίσουμε τη δημιουργία μιας επίθεσης με διείσδυση, μετακινώντας έναν επιθετικό προς τα εμπρός και διεισδύοντας ένας παίκτης της μεσαίας γραμμής στον κενό χώρο που δημιουργήθηκε από την προώθηση του επιθετικού. Σ' αυτή την περίπτωση, πρέπει να θυμόμαστε ότι, για να εκτελεστεί πετυχημένα μια τέτοια κίνηση, πρέπει ο μέσος να προωθηθεί την κατάλληλη στιγμή, έχοντας αρχικά τη σωστή θέση σε σχέση με τον επιθετικό που δημιουργεί το κενό χώρο.

ΤΡΟΠΟΙ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ ΠΟΥ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΓΙΝΟΥΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΘΕΣΗΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΝ ΑΡΙΘΜΟ ΤΩΝ ΠΑΙΚΤΩΝ ΠΟΥ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΝ

Η επιθετική φάση διακρίνεται από τους παρακάτω τρόπους επιθετικής συμπεριφοράς:

- 1. Οργανωμένη (προσχεδιασμένη) επίθεση:** Μια κίνηση τακτικής που εξελίσσεται προς τα εμπρός, βασικά σε οριζόντια μορφή, απαιτεί την προς τα εμπρός κίνηση όλης της ομάδας, σαν να πρόκειται για ένα άτομο. Στην οργανωμένη επίθεση λαμβάνει χώρα ένας σημαντικός αριθμός μεταβιβάσεων και απαιτεί παίκτες ικανούς να πιέζουν την αντίπαλη αμυντική γραμμή μέσω:
 - I. δημιουργικών και συντονισμένων κινήσεων
 - II. της εκμετάλλευσης των χώρων μεταξύ των παικτών, ή
 - III. των προωθήσεων των παικτών από τα άκρα, γεγονός που θα οδηγήσει τους παίκτες σε πραγματοποίηση σέντρας.
- 2. Οργανωμένη (προσχεδιασμένη) αντεπίθεση:** Είναι ένας τρόπος παιχνιδιού που εξελίσσεται βασικά σε κάθετη μορφή μέσω της οποίας η ομάδα προσπαθεί να εκμεταλλευτεί, όσο πιο γρήγορα γίνεται, έναν κενό χώρο. Για να είναι αποτελεσματικό ένα τέτοιο παιχνίδι, πρέπει οι παίκτες να είναι ικανοί στο να υποδέχονται τη μπάλα στο βάθος της αντίπαλης περιοχής. Εκτός από αυτό πρέπει να είναι καλοί στις μεταβιβάσεις στους κενούς χώρους, στην κίνηση προς τα εμπρός με τη μπάλα στα πόδια, στην αλλαγή κατεύθυνσης και ταχύτητας καθώς και στο να κερδίζουν τις προσωπικές μονομαχίες.
- 3. Άμεση επίθεση:** Είναι ένα είδος επιθετικού παιχνιδιού χαρακτηριζόμενο από την ταχύτητα της ανάπτυξής του. Όταν η ομάδα αποκτήσει την κατοχή της μπάλας, προσπαθεί αμέσως να αντεπιτεθεί. Φυσικά, αυτός ο τύπος της επιθετικής κίνησης δίνει περισσότερες ευκαιρίες στην επιτιθέμενη ομάδα να βρει την αντίπαλη άμυνα απροετοίμαστη. Πρέπει, όμως, να θυμόμαστε πάντα ότι εξίσου δύσκολη είναι και η υποστήριξη αυτής της επιθετικής κίνησης. Αυτό σημαίνει ότι εάν αποτύχει αυτή η προσπάθεια, η ομάδα θα βρεθεί η ίδια πάλι κάτω από πίεση, μη μπορώντας να οπισθοχωρήσει γρήγορα και να βρεθεί πίσω από την μπάλα.

Για ένα καλό επίπεδο παικτών, γενικά θα συστήναμε την εναλλαγή της οργανωμένης επίθεσης με την οργανωμένη αντεπίθεση. Η άμεση επίθεση θα χρησιμοποιηθεί, αφού ανακτηθεί η κατοχή της μπάλας, και διαπιστωθεί ότι η αντίπαλη άμυνα

είναι άσχημα τοποθετημένη ή ανοργάνωτη. Όταν παίζουμε σε γήπεδα των οποίων ο αγωνιστικός χώρος δεν είναι σε άριστη κατάσταση και διαθέτουμε παίκτες των οποίων οι τεχνικές ικανότητες δεν είναι και στο υψηλότερο επίπεδο, πιστεύουμε ότι η καλύτερη τακτική είναι η οργανωμένη αντεπίθεση.

ΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΗΣ ΦΑΣΗΣ

Έχοντας αποσαφηνίσει τα χαρακτηριστικά των διαφόρων τρόπων της επιθετικής φάσης, καθώς και τις μεταξύ τους σχέσεις, μπορούμε να προχωρήσουμε στην ανάλυσή τους από τακτικής πλευράς.

Είναι δυνατό να υποδιαιρέσουμε την επιθετική φάση σε έναν αριθμό επιμέρους φάσεων (κάθε μία με τα δικά της χαρακτηριστικά και στόχους), έτσι ώστε να απλοποιήσουμε τον βασικό μας στόχο – την επίτευξη τέρματος.

Οι επιμέρους φάσεις που διακρίνονται σε μια επιθετική ενέργεια είναι οι ακόλουθες:

- Αγωνιστικές ενέργειες μετά την ανάκτηση της κατοχής της μπάλας.
- Ανάπτυξη του παιχνιδιού.
- Τελικές ενέργειες (τελειώματα επιθετικών φάσεων).
- Σουτ.

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΕΠΙΘΕΣΗΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΚΤΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΟΧΗΣ ΤΗΣ ΜΠΑΛΑΣ

Το πρώτο πράγμα που πρέπει να προσπαθήσει να κάνει η ομάδα, που ανακτά την κατοχή της μπάλας, είναι να σταθεροποιήσει αυτή τη νέα κατάσταση και να δώσει τη δυνατότητα στους παίκτες να απλωθούν στο χώρο, έτσι ώστε να καταλάβουν τις καλύτερες θέσεις, από τις οποίες μπορούν να αναπτύξουν την επίθεση. Στη φάση αυτή, οι δύο περισσότερο απαραίτητοι παράγοντες είναι:

1. Η τακτική οργάνωση, και
2. Η ικανότητα των παικτών να διατηρούν την κατοχή της μπάλας.

Ο παίκτης που έχει «κλέψει» τη μπάλα μπορεί να τη διατηρήσει στην κατοχή για την ομάδα του, είτε κρατώντας ο ίδιος την μπάλα είτε μεταβιβάζοντάς την σε συμπαίκτη που βρίσκεται σε μια καλύτερη θέση.

Εμείς δεν πρέπει ποτέ να υποτιμούμε αυτή την υπο-φάση που ακολουθεί την επανάκτηση της κατοχής της μπάλας. Στο σύγχρονο ποδόσφαιρο, όλο και περισσότερα γκολ επιτυγχάνονται σαν αποτέλεσμα γρήγορων και διεισδυτικών ενεργειών, οι οποίες είναι επακόλουθες της ανάκτησης της κατοχής της μπάλας στο χώρο του αντίπαλου μισού γηπέδου. Είναι ολοφάνερο ότι η άμεση κίνηση προς τα εμπρός για επίθεση, αμέσως μετά την επανάκτηση της κατοχής της μπάλας, αποτελεί μια λεπτομέρεια που πραγματικά κάνει τη διαφορά. Για τον ίδιο λόγο θεωρείται ιδιαίτερης τακτικής σπουδαιότητας η οργάνωση της ομάδας με τέτοιο τρόπο, έτσι ώστε ο παίκτης που έχει επανακτήσει τη μπάλα και ο οποίος δεν μπορεί άμεσα να αντεπιτεθεί, να βρει ικανή υποστήριξη για να μεταβιβάσει τη μπάλα σε κάποιον κοντινό του συμπαίκτη, περιορίζοντας έτσι την αποτελεσματικότητα της πίεσης των αντιπάλων. Στα πλαίσια της αναζήτησης τρόπων, που θα επιτρέψουν στην ομάδα να εκμεταλλευτεί πλήρως αυτή την επιμέρους φάση, καλό θα ήταν να εξεταστεί και το πώς η ομάδα επανέκτησε την κατοχή της μπάλας.

Είναι φυσικό, ότι οι καταστάσεις που μας έδωσαν την επανάκτηση της κατοχής της μπάλας ως αποτέλεσμα μιας διαιτητικής απόφασης (φάουλ, οφσάιντ, πλάγια άουτ κ.λπ.) δεν ανήκουν σ' αυτή την ιδιαίτερη επιμέρους φάση. Εμείς ασχολούμαστε αποκλειστικά με τις μπάλες που «κλέβονται» από τους αντιπάλους, ενώ το παιχνίδι εξελίσσεται.

Επί πλέον, όταν ο παίκτης που έχει κερδίσει τη μπάλα - είτε προβλέποντας την κίνηση του αντιπάλου, είτε κερδίζοντας μια χαμένη μπαλιά - έχει μέτωπο προς την αντίπαλη εστία, θα μπορεί (ειδικά εάν αυτός βρίσκεται στο αντίπαλο μισό γήπεδο) να «εκδηλώσει» μια ζαφνική αντεπίθεση. Από την άλλη πλευρά, εάν αυτός ο παίκτης έχει στραμμένη την πλάτη του προς την εστία ή εάν βρίσκεται στην μια πλευρά του γηπέδου και δεν μπορεί, να προχωρήσει σε μια γρήγορη επιθετική κίνηση, είναι πολύ σημαντικό να υπάρχουν διάφορες προσχεδιασμένες λύσεις από τον προπονητή, οι οποίες θα δώσουν τη δυνατότητα στους παίκτες να προωθήσουν τη μπάλα με σχετική ευκολία, επιτρέποντας με αυτό τον τρόπο στην ομάδα να αναπτύξει το παιχνίδι της.

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ

Αυτή είναι η επιμέρους φάση του επιθετικού παιχνιδιού κατά την οποία η ομάδα έχοντας τη μπάλα προσπαθεί να πλησιάσει την αντίπαλη εστία. Γενικά, υπάρχει η δυνατότητα της ανάπτυξης του παιχνιδιού με τους παρακάτω τρεις διαφορετικούς τρόπους:

- **Οργανωμένη (προσχεδιασμένη, επεξεργασμένη) ανάπτυξη.**
- **Άμεση ανάπτυξη.**
- **Σύνθετη ανάπτυξη.**

Η **οργανωμένη επιθετική ανάπτυξη** (τυπικό γνώρισμα Βραζιλιάνικων ομάδων, ή ομάδων των οποίων οι παίκτες είναι σε ένα καλό τεχνικό επίπεδο) εξελίσσεται κατά το μεγαλύτερο μέρος μέσα από μια σειρά κοντινών μεταβιβάσεων που επιτρέπουν σε όλη την ομάδα να κινηθεί προς τα εμπρός με τη μπάλα.

Η **άμεση επιθετική ανάπτυξη**, από την άλλη πλευρά, εξελίσσεται με τη κίνηση της μπάλας προς τα εμπρός μέσα από μια συστηματική χρήση μακρινών μεταβιβάσεων. Πρέπει να διευκρινίσουμε ότι οι ομάδες που επιστρατεύουν αυτόν τον τύπο της ανάπτυξης μπορεί να εμφανίσουν μια ανισορροπία, εάν οι κεντρώοι παίκτες δεν καταφέρουν να ελέγχουν τις ψηλές μπαλιές ή δεν πιέσουν αποτελεσματικά τους αντιπάλους όταν αυτοί επιχειρούν με τη σειρά τους μια αντεπίθεση. Μολονότι η **άμεση ανάπτυξη** έχει έναν αριθμό πλεονεκτημάτων (όπως, η δυσκολία των αντιπάλων να κλέψουν τη μπάλα στο δικό μας μισό γήπεδο), το εμφανέστερο μειονέκτημα είναι ότι θα περιορίσει το πλήθος των διαθέσιμων λύσεων για τον ή τους επιθετικούς, γιατί αυτοί δεν θα είναι πάντα σε θέση τέτοια που να υποστηρίζονται από τους συμπαίκτες τους.

Η **σύνθετη επιθετική ανάπτυξη** απαιτεί από την ομάδα να χρησιμοποιεί και τις μακρινές αλλά και τις κοντινές μεταβιβάσεις κατά την επιθετική κίνηση. Αυτός ο τύπος της επιθετικής δημιουργίας είναι πειστικός όταν η μακρινή μεταβίβαση προηγείται των κοντινών μεταβιβάσεων, ενώ ένας συνδυασμός που ξεκινά με έναν αριθμό κοντινών μεταβιβάσεων και καταλήγει με μια μακρινή μεταβίβαση πρέπει, από τακτικής πλευράς, να θεωρείται παραγωγός αντεπιθέσεων.

Κατά τη γνώμη μου, οι πιο ευφείς και ενδιαφέρουσες επιθετικές κινήσεις είναι εκείνες που αρχίζουν με τη μακρινή μεταβίβαση (λαμβάνοντας πάντα υπόψη, ότι έχουμε στην ομάδα παίκτες ικανούς να υποδεχτούν αυτό το ιδιαίτερο τύπο μεταβιβάσεων), γιατί αυτές οι μεταβιβάσεις περιορίζουν τους κινδύνους να χαθεί η μπάλα

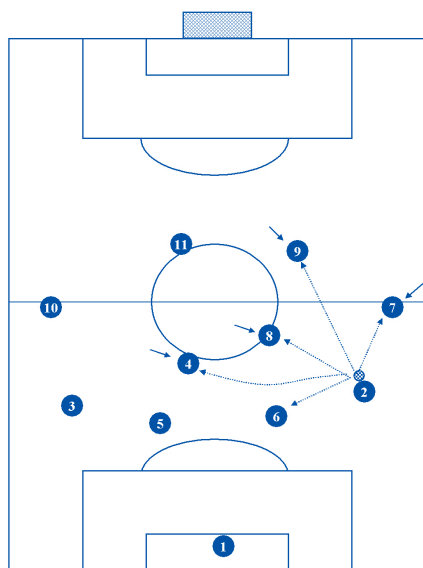
για την ομάδα μας σε έναν επικίνδυνο χώρο του γηπέδου. Είναι βασικό, όμως, η ομάδα να είναι ικανή να ολοκληρώσει αυτό τον τρόπο επιθετικού παιχνιδιού με έναν περισσότερο λογικό συνδυασμό που θα αποτελείται από κοντινές μεταβιβάσεις. Έτσι δίνεται σε όλους τους παίκτες χρόνος για προώθηση και υποστήριξη των επιθετικών, προσφέροντας μια ευρύτερη επιλογή τακτικών λύσεων στη φάση της τελικής ενέργειας.

Έχοντας δει και αναλύσει τους διαφόρους τύπους της ανάπτυξης επίθεσης, είμαστε σε θέση να εξετάσουμε με περισσότερη λεπτομέρεια την τακτική οργάνωση της ομάδας σε αυτή την ευαίσθητη επιμέρους φάση.

Οργανωμένη επιθετική ανάπτυξη

Με στόχο την ανάπτυξη μιας σωστής επίθεσης, ο παίκτης που έχει την κατοχή της μπάλας, θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να επιλέξει μέσα από μια σειρά τακτικών επιλογών που θα του προσφέρονται, λαμβάνοντας υπόψη πάντα τη θέση του σώματός του σε σχέση με τον πρωταρχικό του στόχο (την προώθηση της μπάλας). Εάν ο παίκτης με τη μπάλα έχει μέτωπο προς την αντίπαλη εστία, οι συμπαίκτης του πρέπει να του δώσουν τη δυνατότητα να πραγματοποιήσει:

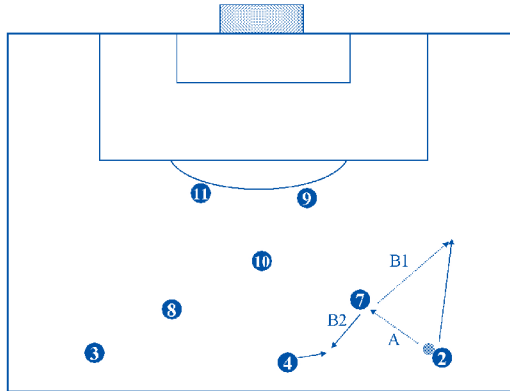
- α) μια υπό γωνία 45^ο μεταβίβαση σε κάποιον συμπαίκτη που θα βρίσκεται μπροστά του, ή
- β) μια κάθετη μεταβίβαση σε έναν παίκτη που βρίσκεται σε πιο προωθημένη θέση, ή
- γ) μια διαγώνια μεταβίβαση προς την αντίθετη κατεύθυνση από το σημείο που υποδέχτηκε τη μπάλα, με στόχο τη διεύρυνση της επιθετικού πλάτους, ή
- δ) μια προς τα πίσω μεταβίβαση σε κάποιον παίκτη που βρίσκεται πίσω του. (Εικ. 1).

Εικόνα 1

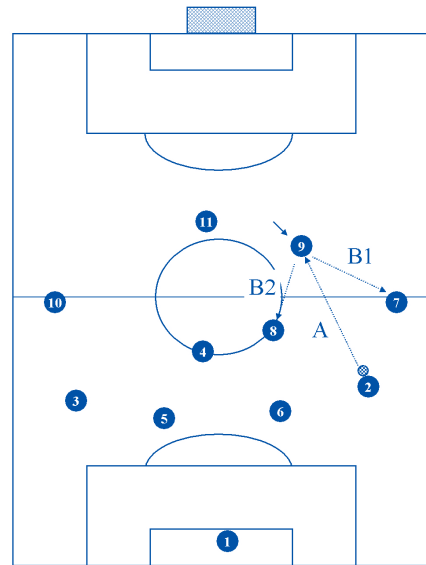
Εάν ο παίκτης με τη μπάλα επιλέγει μια μεταβίβαση υπό γωνία σε συμπαίκτη που βρίσκεται μπροστά του, θα πρέπει να προωθηθεί και αυτός, έτσι ώστε ο συμπαίκτης

του να έχει τη δυνατότητα να του ξαναδώσει τη μπάλα, αν χρειαστεί (Εικ. 2). Μετακινούμενος προς τα εμπρός θα έχει δημιουργήσει ένα χώρο, όπου ο συμπαίκτης του θα μπορεί να του ξαναδώσει τη μπάλα, αλλά επί πλέον, θα έχει προσδώσει και μια δυναμική στο συνδυασμό και θα έχει αφαιρέσει σημαντικά σημεία αναφοράς από τους αντιπάλους αμυνόμενους.

Εικόνα 2

Βέβαια, δεν είναι σίγουρο ότι ο παίκτης με τη μπάλα θα έχει πάντα τη δυνατότητα να τη μεταβιβάσει σε συμπαίκτη που βρίσκεται μπροστά του, ούτε ότι θα μπορεί να προωθηθεί για να την ξαναπάρει. Όταν παίζουμε στο δικό μας μισό γήπεδο ή ακόμα χειρότερα κοντά στη μεγάλη περιοχή μας και η μπάλα βρίσκεται στα πόδια ενός αμυντικού, θα είναι αρκετά επικίνδυνο για τον αμυντικό να προωθηθεί, γιατί έτσι θα απελευθερώσει έναν χώρο που –σε περίπτωση που ένας συμπαίκτης χάσει τη μπάλα- θα εκμεταλλευθεί ο αντίπαλος πραγματοποιώντας μια αντεπίθεση. Σε τέτοιες περιπτώσεις, ο παίκτης (ειδικά εάν αυτός είναι αμυντικός) θα πρέπει να μεταβιβάσει τη μπάλα στον πιο κοντινό του συμπαίκτη, ή να τη μεταβιβάσει διαγώνια, ανοίγοντας έτσι νέες προοπτικές επιθετικής κίνησης. Όταν ο παίκτης αποφασίσει να μεταβιβάσει τη μπάλα σε κάθετη προς την αντίπαλη εστία κατεύθυνση, ο παίκτης που θα την υποδεχτεί, ο οποίος πιθανότατα θα έχει την πλάτη προς την αντίπαλη εστία, πρέπει να μπορεί να «σπάσει» τη μπάλα πίσω σε έναν παίκτη που βρίσκεται ακριβώς πίσω του και υποστηρίζει (Εικ. 3). Εάν η τακτική οργάνωση της επίθεσης επιτρέπει στον παίκτη να «σπάσει» τη μπάλα, και εάν ο συγχρονισμός του είναι καλός, τότε όλη η ενέργεια θα έχει πετύχει την

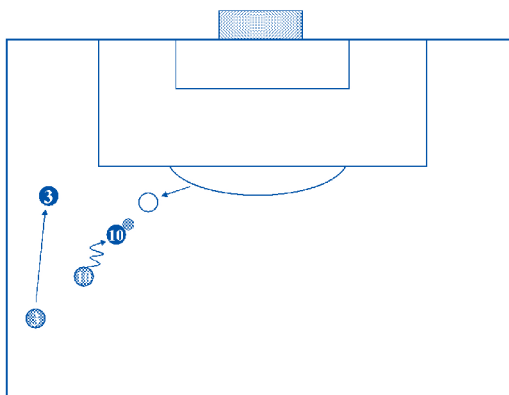
Εικόνα 3

προώθηση της μπάλας από το αρχικό σημείο και ο παίκτης που θα έχει τελικά υποδεχθεί τη μπάλα, θα «βλέπει» την εστία και θα βρεθεί στην ίδια τακτική κατάσταση και με τις ίδιες επιλογές που συζητήσαμε προηγούμενα.

Ήδη αναφέραμε δύο παράγοντες: **τακτική οργάνωση** και **συγχρονισμό**. Αυτοί είναι ιδιαίτερα σημαντικοί γιατί ο παίκτης που υποδέχεται μια κάθετη μπαλιά, πιθανότατα να πρέπει να κινηθεί προς τη μπάλα για να μην τον προλάβει ο αμυντικός. Άρα, είναι σημαντικό να έχει στο ρεπερτόριό του μια δυο άμεσες λύσεις-επιλογές, διαφορετικά, όταν αυτός ο παίκτης κοντρολάρει τη μπάλα, πάντα με πλάτη προς την αντίπαλη εστία, θα πρέπει να οπισθοχωρήσει αρκετά πριν «σπάσει» τη μπάλα σε συμπαίκτη.

Έχοντας ολοκληρώσει όσα αφορούν τον παίκτη που δέχεται τη μπάλα με μέτωπο ή με πλάτη προς την αντίπαλη εστία, μπορούμε τώρα να ασχοληθούμε με αυτόν που δέχεται τη μπάλα μετά από μια υπό γωνία μεταβίβαση και ο οποίος πιθανότατα έχει το μέτωπο ή την πλάτη του προς τις πλάγιες γραμμές.

Εάν ο παίκτης αυτός είναι αμφοκάριστος, θα γυρίσει προς την εστία και θα βρεθεί στην πλεονεκτική θέση διεισδύοντας στην επιθετική ζώνη ή παίζοντας το 1-2 με κάποιον επιθετικό παίκτη ή με τον παίκτη που αρχικά του μεταβίβασε τη μπάλα και ήδη προωθήθηκε μπροστά (Εικ. 4).

Εικόνα 4

Εάν όμως δεν μπορέσει να γυρίσει προς την εστία, τότε πρέπει ο παίκτης να έχει κάποιες άλλες επιλογές στη διάθεσή του (βλέπε εικ. 5, παίκτης Νο 8):

α) Θα μπορούσε να επιστρέψει τη μπάλα στο συμπαίκτη του που έχει ανέβει για υποστήριξη (β).

β) Θα μπορούσε να πραγματοποιήσει μια διαγώνια μεταβίβαση προς τα πίσω προς έναν παίκτη από τη δική του γραμμή, ο οποίος έχει προστρέξει για υποστήριξη (γ).

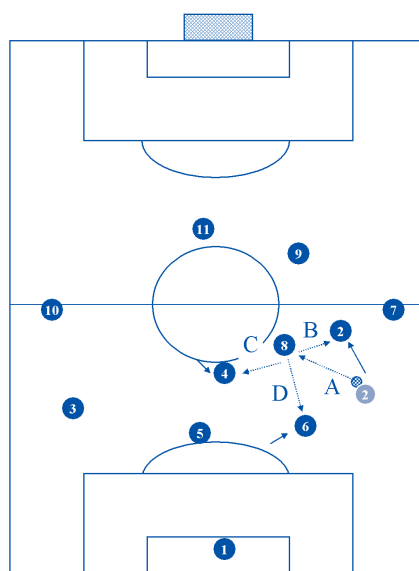
γ) Η λιγότερο πρόσφορη λύση (δ) θα ήταν αυτή κατά την οποία ο κάτοχος της μπάλας θα «έσπαζε» την μπάλα σε έναν άλλο παίκτη που θα έχει έρθει να καλύψει το κενό του παίκτη που έχει προωθηθεί (Εικ. 5).

Εάν αποφασίσει τη λύση (β), ο παίκτης στον οποίο μεταβιβάζει την μπάλα θα πρέπει να στραφεί προς την αντίπαλη εστία και, εκτός του ότι πρέπει να είναι σε θέση να εφαρμόσει κάποια από τις επιλογές που μόλις αναφέραμε, θα πρέπει επίσης να μπορεί να εκμεταλλευτεί τον παίκτη που έχει προωθηθεί.

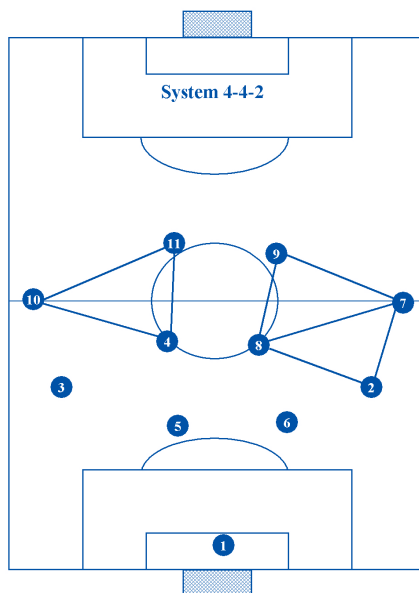
Έχοντας συνοψίσει όλες τις επιλογές που έχουν στη διάθεσή τους οι παίκτες ανάλογα με την κατεύθυνση προς την οποία βλέπουν, πρέπει να επιμείνουμε στο ότι το γεωμετρικό σχήμα που θα μας επιτρέψει να αναπτύξουμε το επιθετικό μας πλάνο ανάμεσα στις γραμμές είναι ο ρόμβος (ή το τρίγωνο, εάν ο κάτοχος της μπάλας είναι τοποθετημένος κατά μήκος της πλάγιας γραμμής).

Ελπίζουμε ότι στα παρακάτω παραδείγματα θα δείξουμε με σαφήνεια ότι η δημιουργία αυτών των τριγώνων ή των ρόμβων στον αγωνιστικό χώρο ανάγεται στην ικανότητα της ίδιας της ομάδας, γεγονός που θα δώσει τη δυνατότητα στην ανάπτυξη καλών επιθετικών κινήσεων (Εικ. 6, Εικ. 7, Εικ. 8).

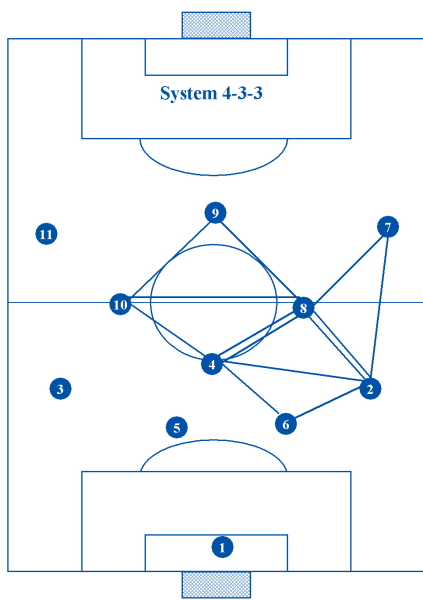
Η οργανωμένη επιθετική ανάπτυξη μπορεί να εξελισσεται κατά μήκος των γραμμών, όπως ήδη είδαμε στην πράξη, αλλά μπορεί να έχει την ίδια επιτυχία ακόμα και αν είναι λιγότερο οργανωμένη. Οι Βραζιλιάνοι δεν εφαρμόζουν έναν αυστηρά προδιορισμένο προγραμματισμό, αλλά,

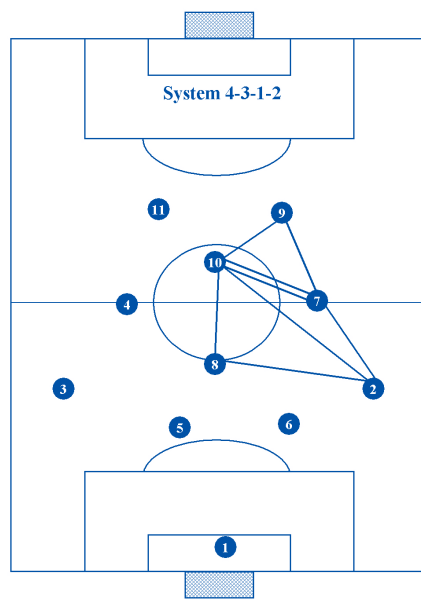
Εικόνα 5

Εικόνα 6

Εικόνα 7

Εικόνα 8

παρόλα αυτά, είναι μια από τις καλύτερες ομάδες στον κόσμο, επειδή είναι παίκτες με υψηλή τεχνική κατάρτιση, απίστευτα ακριβείς στις μεταβιβάσεις και άψογοι στην υποδοχή της μπάλας. Ακόμα και αν το παιχνίδι τους βασίζεται περισσότερο σε τεχνικές παρά σε τακτικές δεξιότητες, θα πρέπει να εξελίσσεται στη βάση μιας δυναμικής κίνησης των παικτών σε όλη την επιθετική γραμμή και της εναλλαγής των μεταβιβάσεων από μακρινές σε κοντινές και από κάθετες σε διαγώνιες.

Άμεση επιθετική ανάπτυξη

Η άμεση επιθετική ανάπτυξη μπορεί να δώσει καλά αποτελέσματα μόνο εάν έχετε παίκτες με ιδιαίτερες ικανότητες. Πρώτα απ' όλα, οι παίκτες της αμυντικής γραμμής πρέπει να είναι σε θέση να πραγματοποιήσουν μακρινές μεταβιβάσεις. Συγχρόνως, οι παίκτες που υποδέχονται τη μπάλα θα πρέπει να είναι πολύ καλοί στο στενό μαρκάρισμα. Έχουμε ήδη δει ότι δεν είναι καθόλου εύκολο να υποδεχτείς μια μακρινή μπαλιά και αυτό συμβαίνει για δύο λόγους: πρώτον, η μακρινή μπαλιά δίνει τη χρονική δυνατότητα στον αμυντικό να παρεμβληθεί και δεύτερον, είναι δύσκολο για τον επιθετικό να ελέγξει τη μπάλα στον αέρα.

Άρα, είναι σημαντικό οι παίκτες που υποδέχονται μακρινές μεταβιβάσεις, να έχουν ιδιαίτερη ικανότητα στον έλεγχο (κοντρόλ) της μπάλας στον αέρα ή στο

έδαφος. Σημειώστε, επίσης, ότι μια σωστά τοποθετημένη άμυνα μπορεί να κάνει ακόμα πιο δύσκολη τη ζωή των επιθετικών. Εάν οι αντίπαλοι θέλουν να περιορίσουν την ικανότητα ενός παίκτη που συνήθως κερδίζει την κατοχή της μπάλας στον αέρα, είναι εξαιρετικά απλό να τοποθετήσουν έναν αμυντικό με τις ίδιες ικανότητες στη θέση, όπου γενικά ο επιθετικός πραγματοποιεί το άλμα του.

Τελικές ενέργειες

Αφού λοιπόν εξετάσαμε τους διάφορους τρόπους επιθετικής ανάπτυξης ενός παιχνιδιού και απεικονίσαμε τις βασικές διαθέσιμες λύσεις, μπορούμε τώρα να περάσουμε σε μια άλλη φάση: στις τελικές ενέργειες .

Οι τελικές ενέργειες είναι η φάση κατά την οποία η ομάδα προσπαθεί να ξεμαρκάρει έναν παίκτη, έτσι ώστε αυτός να μπορέσει να σουτάρει.

Η φάση της επιθετικής ανάπτυξης έχει σημαντική επίδραση στη φάση της τελικής ενέργειας, αλλά τώρα έχει επίσης εξαιρετική σημασία και η αμυντική στρατηγική των αντιπάλων. Μια ομάδα που αμύνεται στο ύψος της μεγάλης της περιοχής, θα αναγκάσει τους αντιπάλους της να επιτεθούν με κατάλληλες κινήσεις, που συνήθως καταλήγουν σε μια σέντρα από την πίσω γραμμή ή σε έναν διεισδυτικό συνδυασμό μεταξύ δύο παικτών, ή σ' ένα μακρινό σουτ έξω από την περιοχή. Από την άλλη πλευρά, η ομάδα που προτιμά να αμύνεται με βάθος, αφήνει χώρο μεταξύ των αμυντικών και της εστίας της, κάνοντας ευκολότερο το «κόψιμο» του επιθετικού προς τα μέσα κατά τη διάρκεια της τελικής ενέργειας.

Εκείνοι που θεωρούν ότι η αριθμητική υπεροχή είναι ο μόνος σημαντικός παράγοντας που επηρεάζει το σουτ προς την εστία, αγνοούν άλλες περιπτώσεις ύπαρξης δυνατότητας επίτευξης τέρματος:

Είναι δυνατόν να πραγματοποιηθεί σουτ προς την εστία μετά από:

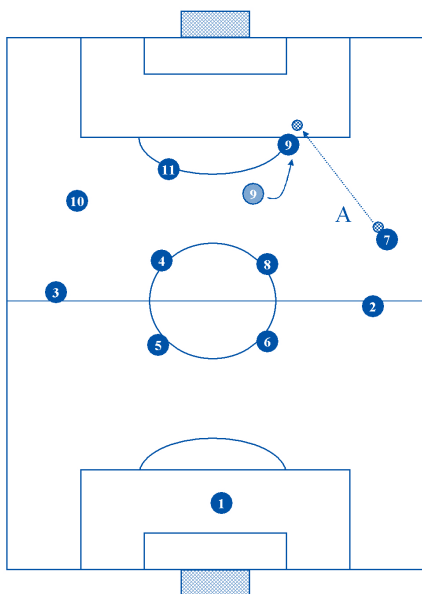
- ένα κλέψιμο της μπάλας στην επίθεση. ή
- ένα μακρινό σουτ (όταν η αντίπαλη ομάδα αμύνεται ψηλά) ή
- μια τελική μεταβίβαση από ένα συμπαίκτη, ή
- μια ντρίπλα.

Η επίτευξη ενός τέρματος μπορεί να προέλθει από μια μπαλιά που χάθηκε στην επίθεση ή να είναι το αποτέλεσμα ενός μακρινού σουτ εκτός της αντίπαλης αμυντικής γραμμής. Βλέπουμε λοιπόν ότι καμιά από τις δύο περιπτώσεις δεν απαιτεί αναγκαστικά αριθμητική υπεροχή. Θα μπορούσαμε να πούμε τα ίδια και για μια σέντρα που στην κατάληξή της μετατρέπεται σε τελική μεταβίβαση.

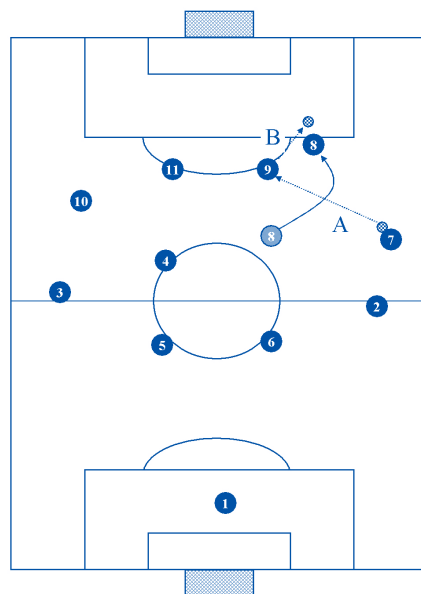
Ας επικεντρώσουμε λοιπόν την προσοχή μας στους άλλους δύο τύπους των τελικών ενεργειών, την τελική μεταβίβαση και την ντρίπλα.

Η Τελική μεταβίβαση: Είναι η μεταβίβαση που θα απελευθερώσει έναν παίκτη από το μαρκάρισμα και θα του επιτρέψει να κάνει σουτ. Μπορεί να πραγματοποιηθεί με μια από τις ακόλουθες επιθετικές τεχνικές:

- Υπό γωνία στο βάθος (κόψιμο της μπάλας) (Εικ.9).
- Με μεταβίβαση και σπάσιμο της μπάλας στο χώρο, έτσι ώστε να γίνει δυνατή η διείσδυση ενός παίκτη χωρίς την μπάλα (Εικ.10).

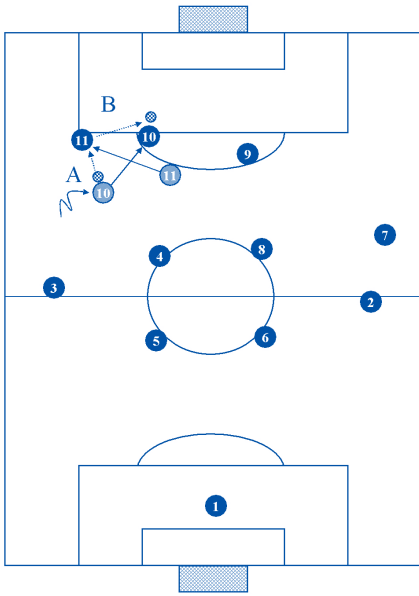
Εικόνα 9

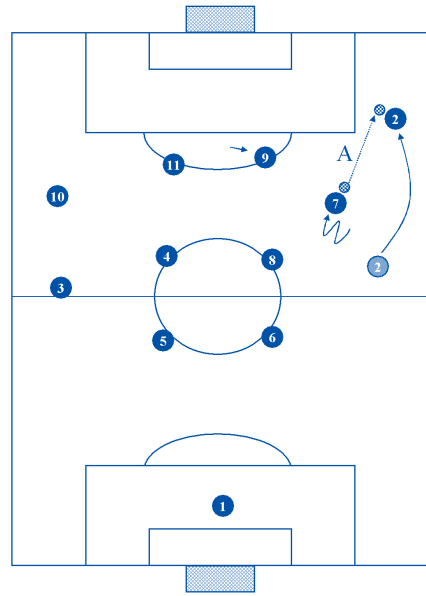
Εικόνα 10

- Με συνδυασμό ανάμεσα σε δύο παίκτες (Εικ.11).
- Με overlapping (κίνηση πίσω από την πλάτη του παίκτη που έχει τη μπάλα). (Εικ.12).
- Με σέντρα (Εικ.13).
- Με μεταβίβαση σε ξεμαρκάριστο παίκτη καθώς η άμυνα οπισθοχωρεί.

Μια μεταβίβαση στο βάθος της άμυνας προς έναν επιτιθέμενο παίκτη που κάνει κίνηση προς τα μέσα προϋποθέτει από τον παίκτη που δεν έχει τη μπάλα να έχει χώρο μπροστά του για να κινηθεί (και όσο περισσότερο χώρο έχει τόσο ευκολότερο

Εικόνα 11

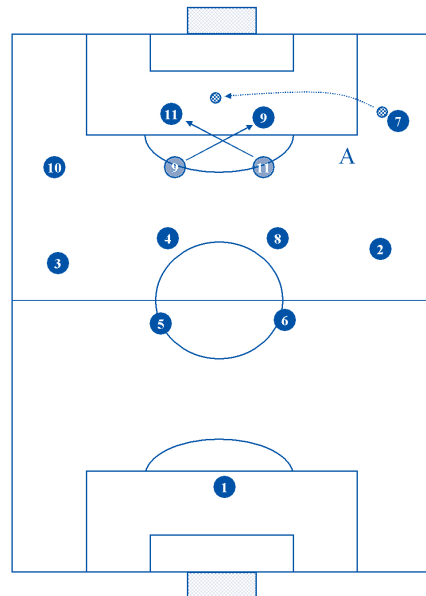

Εικόνα 12

είναι να τροφοδοτηθεί) και από τον παίκτη με τη μπάλα («τελικός πασαδόρος») να είναι καλός στις μεταβιβάσεις εκμετάλλευσης του κενού χώρου. Όσο πιο κοντά βρίσκεται ο «τελικός πασαδόρος» στον επιθετικό, τόσο πιο ακριβής μπορεί να γίνει η μεταβίβαση.

Όταν η αντίπαλη άμυνα κλείνεται γύρω από τη μεγάλη περιοχή, είναι πολύ δύσκολο για τον «τελικό πασαδόρο» να κόψει μεταβιβάσει τη μπάλα προς το κέντρο της επίθεσης και σ' αυτή την περίπτωση είναι πολύ πιο έξυπνο από τακτικής άποψης να τη μεταβιβάσει προς τα έξω και ύστερα να ακολουθήσει η σέντρα.

Ένα σημαντικό σημείο σχετικά με τα «κοψίματα» των παικτών είναι το εξής: Ακόμα και αν ένας αμυντικός καταφέρει να ανακόψει τη μπάλα, θα εξακολουθήσει να έχει μέτωπο προς τη δική του εστία και

Εικόνα 13

αυτό θα τον δυσκολέψει να τη διώξει μακριά και να ελευθερώσει την περιοχή του.

Μια διαφορά μεταξύ ενός «κοψίματος» και ενός «σπασίματος» της μπάλας στο χώρο είναι ότι στην αρχή της κίνησης ο παίκτης που υποδέχεται τη μπάλα είναι πλησιέστερα στην εστία στην οποία επιτίθεται απ' ό,τι ο παίκτης που διεισδύει και ο οποίος θα είναι αυτός που θα σουτάρει.

Το «σπάσιμο» της μπάλας στο χώρο μπορεί να είναι αποτελεσματικό είτε υπάρχει περιορισμένος χώρος μεταξύ της αμυντικής γραμμής και της εστίας είτε ακόμη ο χώρος αυτός είναι μεγαλύτερος. Όταν ο χώρος είναι περιορισμένος, το «κλειστό σπάσιμο» (μικρή πάσα) της μπάλας στο χώρο είναι η πιο ενδεδειγμένη λύση, με τον παίκτη που διεισδύει να είναι πολύ κοντά στο σημείο όπου είναι τοποθετημένος ο παίκτης που δέχεται τη μπάλα (δείτε Εικ.10). Αν υπάρχει μεγαλύτερος ελεύθερος χώρος πίσω από την άμυνα το «ανοικτό σπάσιμο» της μπάλας είναι καλύτερο με τον επιθετικό που παραλαμβάνει τη μπάλα να είναι μακριά από αυτό το σημείο.

Ο **συνδυασμός** είναι παρόμοιος με την το «σπάσιμο» της μπάλας στο χώρο. Στην περίπτωση αυτή συμμετέχουν δύο παίκτες και μπορεί να αναπτυχθεί με ένα «σπάσιμο» της μπάλας στο χώρο ή με μια κίνηση προσποίησης. Κλασικοί συνδυασμοί στους οποίους παρατηρούμε μια διπλή μεταβίβαση («πάσα 1-2») είναι το «δίνω και φεύγω» ή το «δίνω και ακολουθώ». Όπως μόλις είδαμε στο «σπάσιμο» της μπάλας στο χώρο, το μεγαλύτερο ή μικρότερο άνοιγμα της μεταβίβασης θα εξαρτάται από τη θέση των παικτών και το προσφερόμενο χώρο πίσω από την άμυνα.

Οι **προσποιήσεις** είναι συνδυασμοί μεταξύ δύο παικτών, όπου ο «τελικός πασαδόρος» μεταβιβάζει τη μπάλα στον επιθετικό, ο οποίος αρχικά προσποιείται ότι θα κοντρολάρει τη μπάλα, αλλά τελικά την αφήνει στο συμπαίκτη του. Οι προσποιήσεις είναι καλές όταν το μαρκάρισμα είναι στενό .

Στο σημείο αυτό, έχοντας μιλήσει για κοψίματα της μπάλας, «σπασίματα» της μπάλας στο χώρο, και για τους συνδυασμούς, μπορούμε να αναφερθούμε επίσης για τις τεχνικές των τελικών ενεργειών, όπως είναι το overlapping, οι σέντρες και οι τελικές μεταβιβάσεις.

Το **overlapping** είναι η τεχνική της τελικής ενέργειας, η οποία βρίσκεται ανάμεσα στο «σπάσιμο» της μπάλας στο χώρο και στο «κόψιμο» της μπάλας. Όπως συμβαίνει και στη διπλή μεταβίβαση («πάσα 1-2»), ο παίκτης που διεισδύει κινείται προς τα εμπρός για να υποδεχτεί τη μπάλα, ξεκινώντας από μια θέση πίσω από εκείνον που κάνει την τελική πάσα.

Το overlapping μπορεί να γίνει στο κέντρο, αλλά και από στα πλάγια του γηπέδου. Το overlapping στο κέντρο του γηπέδου συνήθως γίνεται σε αντεπίθεση, όταν ο επιθετικός με τη μπάλα έχει καταφέρει να γυρίσει και να στραφεί προς την αντίπαλη

εστία, και πραγματοποιείται με τη συνεργασία ενός κεντρώου ή ενός άλλου επιθετικού που διεισδύει ερχόμενος από πίσω. Αντίθετα, το **overlapping** κατά μήκος των πλάγιων γραμμών είναι χρήσιμο όταν θέλετε να απομονώσετε και να «ανοίξετε» τους αμυντικούς και είναι ένας καλός τρόπος για να οδηγήσετε την ομάδα σας στην πραγματοποίηση μιας σέντρας.

Η **σέντρα** είναι άλλη μία από τις **τελικές ενέργειες** που δεν απαιτεί την παραμικρή αριθμητική υπεροχή της ομάδας που ετοιμάζεται να σουτάρει στην εστία. Με το κόψιμο της μπάλας, το «σπάσιμο» της μπάλας στο χώρο, το συνδυασμό και το overlapping, γενικά προσπαθείτε να δημιουργήσετε καταστάσεις 2 V 1, ή να απελευθερώσετε τον επιθετικό από τον έλεγχο του άμεσου αντιπάλου του. Αντίθετα, μπορείτε να σουτάρετε για γκολ μετά από μια σέντρα ακόμα και αν είστε στενά μαρκαρισμένοι. Για να μετατρέψει ο παίκτης μια σέντρα σε γκολ χρειάζεται την αίσθηση του συγχρονισμού και την καλή ισορροπία. Όσο αφορά την υπόλοιπη ομάδα, ο καλύτερος τρόπος αύξησης της αποτελεσματικότητας της σέντρας είναι η κατάλληλη τοποθέτηση των παικτών στις καλύτερες στρατηγικά θέσεις στην περιοχή, χωρίς να δημιουργείται σύγχυση με τις θέσεις των άλλων επιθετικών παικτών.

Φυσικά, δεν αρκεί η ικανότητα των επιθετικών και η αποτελεσματικότητά τους στην κατάληψη στρατηγικών θέσεων στο χώρο. Οι ίδιες οι σέντρες πρέπει να είναι ποιοτικά καλές και αποτελεσματικές!

Οι σέντρες που δημιουργούν τα μεγαλύτερα προβλήματα στην άμυνα είναι εκείνες που περνούν πάνω από τους αμυντικούς. Όταν ο κάτοχος της μπάλας δει ότι υπάρχει η δυνατότητα να περάσει τη μπάλα πίσω από την άμυνα, θα πρέπει να σεντράρει αμέσως, ακόμα και αν έχει τη δυνατότητα να προχωρήσει ακόμα περισσότερο.

Οι σέντρες από το βάθος του γηπέδου είναι και οι περισσότερο συνηθισμένες και μπορούν να είναι εξίσου επικίνδυνες. Πραγματικά, σ' αυτές τις περιπτώσεις, ο επιτιθέμενος παίκτης μπορεί να έχει πλήρη ορατότητα και του χώρου του γηπέδου απ' όπου έρχεται η μπάλα, αλλά και τον χώρο μπροστά στην εστία όπου θα προσπαθήσει να μεταβιβάσει τη μπάλα.

Οι σέντρες είναι απαραίτητες όταν έχουμε να αντιμετωπίσουμε αμυντικά συστήματα με διάταξη σε βάθος χώρου και τα οποία αναπτύσσονται γύρω από τη μεγάλη περιοχή.

Ένας άλλος τρόπος ολοκλήρωσης του επιθετικού παιχνιδιού, που φέρνει έναν παίκτη σε θέση για σουτ, είναι η **τελική μεταβίβαση** στην περιοχή τη στιγμή που οπισθοχωρεί η αμυνόμενη ομάδα. Εάν η επιτιθέμενη ομάδα έχει εξασφαλίσει την αριθμητική υπεροχή (σαν αποτέλεσμα των διαφόρων ενεργειών που ήδη αναλύθη-

καν ή μετά από μια ντρίπλα), η αμυνόμενη ομάδα θα αναγκαστεί να κινηθεί προς τα πίσω, δημιουργώντας χώρο στον οποίο θα μπορέσουν οι επιθετικοί παίκτες να δεχθούν μια τελική μεταβίβαση. Σε αυτήν την περίπτωση η αριθμητική υπεροχή συμβάλλει στο ξεμαρκάρισμα ενός παίκτη, που θα του δοθεί η δυνατότητα να δεχθεί τη μπάλα και να σουτάρει.